

Glimt af storhed

Bob Bergut: Eric von Stroheim. Préface de Maurice Lemaitre. Le Terrain Vague, Paris 1960.

Det ville være synd at sige, at *Bob Berguts* bog om *Stroheim* er unndværilig. Forfatteren prøver ganske vist at overbevise os om, at *Stroheim* i dag er glemt, men man har svært ved at sluge påstanden, som *Bergut* dårligt nok selv kan finde andet holdepunkt for end dette ene, at det har kostet ham besvær at finde en forlægger til bogen.

Myten om den glemte *Stroheim* bygger på den kendsgerning, at hans karriere var stormfuld og kun sjældent tilfredsstillende for hans geni. Men man kommer ikke nemt fra at påstå, at han stadig er overset, at ingen beskæftiger sig med ham i dag, og at man gør pionertjeneste i filmkunsten ved at drage hans produktion frem i søgelyset. Noget andet er så, at man dårligt kan få bøger nok om *Stroheim*, hvis storhed i sin tid chokerede Hollywood, og hvis storhed vi i dag føler tydeligt og uimodsigeligt, når vi ser hans film. Men *Berguts* bog er et stykke ophidset journalistik, overforsynet med billige atmosfærebeskrivelser og ret talentløse forsøg på indfølelse karakteristisk af mennesket *Stroheim*. Han kommer navnlig fælt fra sine følerier og leverer hist og her i bogen, der er formet som en serie samtaler med den gamle kunstner, regibemærkninger fra *Stroheims* hjem, der er gjort i et tonefald, som almindeligvis anvendes af sødmefyldte dameugeblade. *Bergut* har samtidig givet sin bog en grundstemning af harme over de kår, man bød *Stroheim*, hvilket han netop får gjort så brovtdene, at han temmelig latterligt fremstår for vore øjne som den gamle mands tapre og uforfærdede ridder. Stilen er kort fortalt højt irriterende, selvfølelse og påtrængende – det er en blandet fornøjelse at læse denne bog.

Men et emne som *Stroheim* kan naturligvis end ikke få en *Bergut* til at præstere den komplette ørkenvandring. En række *Stroheim*-replikker giver portrættet holdning og temperament, referaterne af sammenstød mellem *Stroheim* og journalister, deriblandt en meget ung dame i New York, er særdeles oplivende, og henimod bogens slutning lykkes det sandelig forfatteren selv at nå frem til en rammende karakteristik af kunstneren *Stroheim*. Han imødegår *Lo Duca*, der har kaldt *Stroheim* *skeptiker*, *Claude Mauriac* (*Stroheim est cruel*) og *Pierre Leprohon* (*S. à degout de l'homme pour l'homme*), og man fornemmer, at han har ret

– på trods af, at hans imødegåelser er udtrykt uden overbevisning og næppe med dækkende eksempler; han har sandsynligvis ret, når han fremhæver *Stroheims humanité*, men enkeltheder fra „*Foolish Wives*“ som den åndssvage pige, krigens ofre og den ydmygede tjenestepige er næppe de bedste beviser at fremdrage.

Bob Bergut har sans for små grove detaljer og for at kaste en vis dramatisk patos over forargelsen og harmen. Men et misforhold mellem vilje og talent skæmmer bogen, der – hvor meget den end hyler op – hverken yder *Stroheim* den rette æresoprejsning, der måske ikke er helt så påkrævet, som *Bergut* vil påstå, eller analyserer hans store film med den nødvendige grundighed og fordybelse. Der er vel dem, der vil finde, at bogen i hvert fald er underholdende, men selv underholdningen er forsynet med irriteranter.

I et forord fortæller *Maurice Lemaitre* traditionelt, at han har kunnet lide at læse manuskriptet til *Berguts* bog blandt andet, fordi den forsøger „vor tids kritikeres påtaget lærde tonefald“ til fordel for et mere „journalistisk“. Nu kan man jo mene, hvad man vil om kredsen omkring „*Cahiers du Cinéma*“, og det skal nok være den, *Lemaitre* hentyder til – når alt kommer til alt, er der nok ikke så lidt mere at hente hos „*Cahiers*“ end hos *Bergut*.

Jørgen Stigelmann.